

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 5 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiin, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Román“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Întruniri de alegători.

Sibiin, în 10 Martie n. După cum s'a fost anunțat în Nrul 23 al „Telegrafului roman“ alegătorii români din ținutul Sibiului s'au întrunit aici Vineri în 25 Faur în număr de peste 2000 și au votat unanim rezoluțiunea publicată în Nr. citat. Revenind acum asupra acestei manifestări atât de imponente, fie-ne ertat să împărtășim On. noștri cetitori în trăsături generale vorbirile ținute cu acea ocaziune.

Urcat pe tribuna improvisată, Dnul George Baritiu deschide Adunarea prin o vorbire potrivită, arătând mai întâiu, că comitetul Clubului nostru electoral a convocat Adunarea de față în scopul de a se pronunța asupra cunoscutului proiect de lege pentru scoalele medie. Faptul, că s'au înfățișat peste 2000 de alegători este, dice oratorul, o eclatantă dovadă, că poporul român din acest comitat a prevădut și voescă să întimpine cu ori-ce preț lovitura de moarte ce amenință scoalele noastre, și că este rezolut a lupta cu toate armele legale contra șovinismului fără margini a celor, cari nu se sfiesc a ne îmbrânci materialicesce și sufletesce, cari vor să răpească limba și drepturile unui popor autohton de peste 3 milioane. Avem dreptul și datorința a declara în fața lumii, că egala îndreptățire, garantată prin lege, continuă a fi călcată în picioare în paguba foarte simțită a popoarelor nemaghiare și că sforțările de a ne maghiarisa în rup-tul capului trebuie osândite ca provenind din oarbă rătăcire.

Oratorul continuă prin a descrie jertfele și marile greutăți, ce au îndurat în curs de 20 ani gimnasiul nostru din Brașov până se dobândească dreptul de împământenire. Causa trebuie căutată mai ales în sistemul ruginit și condamnabil de atunci. Au fost timpuri și nu tocmai îndepărtate de noi, când le era interdis Românilor de a se cultiva prin lume, când în temniță se aruncau cei, cari cutezau a și trimite copiii la școală. Adevărat, că astăzi sîntem îndreptății și chiar datori a i trimite, dar ce folos! când ni se impune cu forța limba maghiară în scoalele înființate și susținute exclusiv din sudoarea bietului popor, în scoalele noastre, pentru cari visteria statului nu spesează o para frântă măcar.

Noi învățăm bucuros limba maghiară, având trebuință de ea; nu putem însă consimți cu ideea scâlciată de a neglija oare-cum în adins obiectele de învățământ cu totul neapărate în hatirul maghiar-sărei ce se plănuesce. În sfîrșit arată pașii ce au întreprins înalții noștri prelați de ambele confesiuni și apelează la concursul adunării într-o protesta cu energie contra ridicării făimosului proiect la valoare de lege.

Oratorul, Dnul G. Baritiu, este de repetite ori întrerupt prin aplause însuflețite și unanime.

Dnul Nicolau Cristea luând cuvântul, începe prin a și descoperi marea bucurie ce simte, că are ocaziune să propună și motiveze o rezoluțiune în fața unei Adunări în adevăr imponente, ceea ce învederează pe deplin vitalitatea neștirbită a poporului român. Soldații noștri — dice oratorul — se disting și ne fac onoare cu armele la hotare și în țeri de-părtate streine, sêvșînd fapte neperitoare de vitejie, noi sê escelăm prin armele înțelepciunii și iubire adevărată de patrie. Sînt aproape 2000 de ani, de când ne am împământenit în patria aceasta și când au venit aici alții într-un târziu, străbunii noștri aveau obiceiurile și drepturile lor.

Făcînd apoi istoricul venirii și petrecerii necurate a Românilor în Transilvania și Ungaria, oratorul combate cu argumente reale scorniturile tendențioase a unor scriitori, cari au mers și merg, până să afirme ca și când continuitatea petrecerii noastre s'ar fi întrerupt cu desêvășire prin o emigrare a tuturor Românilor „cu cătel și purcel“ spre țerile din sudul Dunărei. Este mai pre sus de ori ce îndoeală, că ostașii români au trecut Du-

nărea în scopul de a domoli rêsvrătiri în țerile rêsăritene a le împărăției romane, dar că masa poporului a rêmas, unde se statorise dintru început, lucrînd moșile și cultivînd meseriile. Popoarele, care au rêmas mai târziu aici, au fost absorbite de elementul roman. E adevărat că unele obiceiuri și însușiri streine s'au aședat statornic în poporațiunea cea nouă română, dară și popor și drepturi și obiceiuri purtau timbru român. Starea aceasta de lucruri o au aflat maghiarii la sosirea lor, și la început o au respectat.

Adevărat că dela secolul XIII incoace în decursul timpului raporturile, pe care s'au întemeiat societatea cea nouă și statul dela venirea Maghiarilor în coace s'au scâlciat, nobilimea și privilegiații reducînd drepturile poporului, care rêmăsese credincios naționalității sale.

Anul 1848 credeam că va vindeca relele din trecut. Iluziunile însă ce nutriam în anul libertății și egalei îndreptățiri în curînd s'au preschimbât în desamăgire. În locul frățietății, egalității și libertății, lupte, care au costat deci de mii de oameni și mii de biserică și sate arse și prădate. În absolutism chiar și în era dișă Schmerlingiană scoalele noastre au început să facă pași considerabili înainte și adese erau spriginite materialicesce. Ajungînd la proiect oratorul desfășură tabloul posomorit, dar adevărat, în care se oglindează urmările funeste a eventualei legi pentru scoalele noastre medie. Combate afirmațiunea diarelor maghiare, care dic că românii a fi rîi patrioți, pentru că purtăm grele sarcini și vârsăm șiroae de sânge românesc pentru patria comună; sîntem poporul cel mai loial și ne iubim patria ca buni cetățeni, dar vrem tot odată să trăim în patria străbună ca frați cu frați, însă nu ca tutorați de tutori. De aceea, dacă ne interesăm de cultivarea noastră națională sevrșim un act de patriotism adevărat. Dovedind în chipul acesta că sîntem și vom rêmâne buni patrioți și că proiectul este un atestat contra limbei naționalității și autonomiei noastre bisericesci, — propune spre primire cunoscuta Rezoluțiune (publicată în Nr. 23 al „Telegrafului Român“).

Acest discurs a fost întrerupt și aplaudat în mai multe rënduri cu deosebită însuflețire eară rezoluțiunea se primi cu unanimitate și între strigăte frenetice de „să trăească!“.

D. C.

Deva, în 10 Martie 1883. Atacurile de soiul cel mai îndrăsneț, de care se folosesc Domnii situațiunei față cu toate naționalitățile nemaghiare conlocuitoare în aceasta țeară; suferințele, la care cu deosebire națiunea și poporul român este espus, în urma dispozițiunilor dictate asupra noastră, parte în urma necorectei aplicări a acelora, fără de nici o controlă a oficianților de naționalitate maghiară, apli cați exclusiv la toate posturile administrative, financiare și judecătorești; călcarea în picioare a celui mai sânt principiu de egală îndreptățire a tuturor naționalităților din țeara noastră comună — a făcut nu numai pe inteligența, ci chiar și pe clasa cea mai inferioară a blândului și indulgentului nostru popor să se convingă, că starea, în care ne aflăm a devenit aproape insuportabilă. Pătruși deci de această convicțiune a fost de ajuns, ca o simplă convocare esmisă din partea bărbaților noștri conducători către inteligența și poporul nostru român din acest comitat — să-l facă a alerga din toate părțile în număr de mai bine de peste 2000 persoane la locul destinat pentru ținerea unei conferențe, a cărei obiect de discuțiune a fost anunțat: votarea unei rezoluțiuni asupra asupritoriului proiect de lege referitoriu la regularea instrucțiunii în scoalele noastre confesionale.

Era un aspect satisfăcătoriu și imponent, când vîdurm pe toți, căți au luat parte la aceasta conferență, dar și mai imponent se făcea acest aspect, când priveam la fețele serioase și pline de îngrijire pentru viitoriul culturai noastre naționale, dar totodată și cu o espresune de rezoluțiune,

ce caracterizează pe român în toate afacerile de oareșicare ponderositate.

Entusiasmul și aclamațiunile de „să trăească“ cu care au fost primiți părinții protopresbiteri Ioan Papiu și Ioan Raț, însoțiți de DD. Georgiu Secula, Dr. Avram Tincu, și Dr. Lazar Petco, la intrarea lor în mijlocul adunării, nu dovedea altceva, de cât simțul unificat de devotament și recunoștință a tuturor celor ce au luat parte la aceasta conferență pentru îngrijirea lor și luarea a unor măsuri privitoare la delăturarea tendențioasei jigniri a cultivării poporului nostru român.

Părintele prot. Ioan Papiu, ca primul între bărbații subscriși în convocatoriu, luând cuvântul arată într'un mod bine precizat scopul convocării conferenței, și după ce a rugat pe adunare a lua în serioasă precumpănire cestiunea ce se va pune la discuțiune — provoacă adunarea a se constitui. — La propunerea dlui Georgiu Secula se alege părintele protopresbiter Ioan Papiu președinte, dnii Francisc Hosu Longin și Dr. Ioan Mihiu notari: astfel constituită fiind conferența — se ridică dnul George Secula între entusiastice și sgomotoase strigări de să trăiască, și după ce cu elocvență rară, în restimp de mai bine de o oară, a arătat într'un mod destul de clar multe din legioanele asupririlor și neîndreptăților, ce se comit din partea guvernului față cu toate naționalitățile nemaghiare conlocuitoare în această țeară, dar cu deosebire față cu națiunea română, și după ce a dovedit — până la evidentă, că prin proiectul pentru regularea învățământului în scoalele noastre confesionale susținute pur și simplu numai cu sudoarea noastră, nu se înteeționează altceva, decât numai jignirea propășirii în cultură popoarelor nemaghiare pre lângă tendența de a le maghiarisa — propune

Adunarea românilor din comitatul Hunedoarei în cestiunea proiectului de lege referitoriu la regularea instrucțiunii publice în scoalele medie, care se pertractează în timpul de față în dieta Ungariei, — în conferența sa de astăzi a luat următoarea

Rezoluțiune:

Considerînd, ceea ce nu se poate nega, că statul nostru Ungaria, cu părțile ce i s'au adnectat, nu este stat omogen național, ci nedubitabil poliglot;

Considerînd, că bună starea și fericirea unui atare stat, reclamă imperios, ca toate popoarele și naționalitățile să fie egal îndreptățite și mulțămite cu cerințele lor;

Considerînd, că principalul factor a prosperității și îndestulării fie-cărui popor sau naționalitate este luminarea prin instrucțiune și știință;

Considerînd, că instrucțiunea fie-cărui popor este mai accesibilă către acela prin instrucțiune în limba sa maternă;

Considerînd, că poporul și naționalitatea română din această patrie este conscie de esistența sa națională ca popor autohton cu drepturi și naturale și legale, și că națiunea română de aici nu se va sinucide nici când, părăsind sorgintea sa și timbrul său național genetic, pe cari le-a păstrat între valuri și furtune zdrobitoare și nimicitoare în intervalul de aproape optșpredece secolii; apoi avînd în vedere că proiectul de lege cestionat vatămă eternul principiu de dreptate, că fie care națiune să se poată instrui în limba sa maternă, căci virêscă în scoalele noastre românesce dispozițiunea de a se propune limba maghiară a unui popor pârtaș în patria comună, în limba sa genetică, cu disciplina de supraveghere dărâmătoare, și că calificațiunea institutorilor sau profesorilor în scoalele noastre să nu se poată obține, de cât în institute și forme streine de sistemul nostru secular de până aci;

Avînd în vedere, că instituttele noastre de învățământ românesce, sînt legate și unite nedespărțibil de ambele confesiuni religioase române, și că acestea au conducerea afacerilor instrucțiunii în toate instituttele românesce de învățământ;

Avînd în vedere, că acest sistem de învățământ este garantat prin legea fundamentală de stat, în legea pentru egala îndreptățire a naționalităților, care confirmă autonomiile bisericilor ambelor confesiuni religioase românesce, și chiar în legea pentru instrucțiunea publică, deși acestea legi

nu mulțămesc dorințele și dreptele noastre pretensiuni, totuși acelea până astăzi nu sînt șterse;

Avînd în vedere, că deși statul ar avea imperioasa datorință de a subsidia institutele românești de învățămînt din bugetul statului în proporțiunea contribuțiilor bănești solvite erariului public de patrioții români — totuși nici un singur institut de învățămînt românesc nu este nici măcar ajutat din partea statului, ci sîntem avertizați a le susține din abia și prea modestele noastre puteri;

Avînd în vedere, că prin proiectul de lege, ce se intenționează a se valida ca lege, vedem voința de a surpa absolut existența noastră națională, dînd curs și dezvoltare liberă curentului sinistru din țeară, înscenată de fanaticism pentru maghiarizarea a toată populațiunea țerei în mod nepatriotic și care este un atentat, ce se comite cu demnabil în contra naționalității noastre;

În fine avînd în vedere, că suprema condițiune a bune stărei și înfloririi patriei nu poate să se condiționeze dela nemulțămirea absolută a unei populațiuni a patriei în număr aproape trei milioane suflete — ori cât de salutară i-ar păre aceea elementului astăzi domnitor, — rasei maghiare genetice,

În fața țerei, în fața patriei, pe care mult și cu doiosie o iubim, și în fața lumii, contra acestei încălcări a civilizațiunii prin instrucțiune, protestăm cu solemnitate!!!

De admirat și surprinzătoare erau manifestațiunile și aprobările din partea membrilor conferinței atât în decursul vorbirii, cât și la finea propunerii vorbitorului, auziam pe bietul țeran strigînd: nu vom suferi nici odată a se introduce altă limbă în scoalele noastre — n'avem lipsă de limbă ungurească, noi sîntem români, nu voim a vorbi altcum decât numai românește, cine are lipsă de limbă ungurească învețe-o, nouă însă nu ne trebuie nici odată — de silă nici plăcinte nu mîncăm, necum să învățăm o limbă, de care în afacerile noastre nici odată nu avem lipsă. — La finea acestor espectoratiuni pronunțate cu cea mai admirabilă rezoluțiune se ridică Dr. Avram Tincu, care nu cu mai puțină elocuență și argumente plesnitoare arată intențiunea regimului unguresc, ce voește a urmări prin ridicarea la putere de lege a unui proiect îndreptat contra naționalităților nemaghiare, și în fine declarînd a primi în tot cuprinsul rezoluțiunea propusă de dl. antevorbitor, făcînd la aceea încă și următorul adaus:

„Profitînd de această ocaziune exprimăm călduroasele noastre mulțămiri comitetului central permanent a conferinței electorale din Sibiu pentru actele sale emanate din voința națiunii române și în special aprobăm preste tot și în parte toate acelea espuse în memorialul său declarînd limpede, că acelea sînt întru toate consonante și genuine cu simțmintele și convingerile noastre; asemenea exprimăm recunoștință diaristică noastre române de conținut politic pentru deamna sa ținută și pentru ideile ce le propagă și mărturisesc, fiind acelea expresiunea opiniunii publice române.

Atât rezoluțiunea, cât și acest adaus întimpinînd cel mai mare consens a întregii conferințe se primesc între cele mai vii exclamațiuni de „se trăească“.

Presidiul mulțămind membrilor conferinței pentru deamna și serioasa lor ținută și interes ce l-a dovedit și cu această ocaziune, — declară între cele mai vii expresiuni de mulțămire — conferința de încheeată.

Lespedariu.

Revista politică.

Sibiu, în 2 Martie.

În casa deputaților Ungariei discușiunea proiectului pentru scoalele secundare urmează cu mult și mare șgomot. În ședința de ieri dep. Zay (sas), într'un discurs de trei oare, a combătut proiectul, năpustindu-se asupra-i cu o critică zdrobitoare pentru defectele pedagogice didactice, spunînd protestațiunilor unguresci, că în timpuri rele autonomia poate să fie scăparea lor cea din urmă. Oratorul a arătat că scoalele medii de sub conducerea statului sînt cele mai slabe, au profesori fără de calificățiune și că administrațiunea statului în cele a le instrucțiunii nu merită încredere. Arătînd mai de parte că sasii nu au antipatii față cu literatura și limba maghiară, Zay a înfrînt cu efect pe Trefort, Tisza, Pronay, Hoffman. Tisza, foarte agitat, a dis că toate intrigile agitațiunilor săsesci sînt zadarnice, cetesc locuri din „Tageblatt“ și dice că foaia aceasta respîndesc minciuni și vorbește de rău ideea maghiară de stat. Tisza neagă tendența de maghiarizare și declară că dacă sasilor le mai plac raporturile din provinciile mării baltice, fruntariile sînt deschise, poftescă acolo. — Se vede că pentru dl. min. pres. frasa aceasta este *ultima ratio* a logiceii domniei sale. Pe noi ne trimite la Bucuresci, pe sasi în provinciile baltice. Adevărată „prudență“ de bărbat de stat.

Dincolo, în „Cislaitania“, este pe aci să se însceneze o afacere Schönerer. Acesta este un deputat al casei deputaților senatului imperial, cunoscut pentru prusianofilia sa, va se dice, pentru întinderea imperației bismarciene și asupra provinciilor austriace. El a luat în zilele aceste parte la un comers în memoria lui Richard Wagner, care muri nu de mult în Veneția, creatorul unei direcțiuni nouă în muzica germană. Studenții din diverse corporațiuni și doi studenți din Prusia, prin discursuri înflăcărâte, la care au luat parte și Schönerer, au silit pe organul poliției, care era de față, a interdice toate discursurile. Schönerer însă n'a vrut să se conformeze, ci a agitat și mai tare cu discursurile sale, cu deosebire însă la gară, când au petrecut pe străini, a vorbit într'un sens aproape pe față de simțmintele germane ale tuturor nemților din Austria.

Pentru acest Schönerer organele judecătorești au intervenit la senatul imperial, ca să-l desbrace de imunitatea de deputat și să-l poată urmări. Schönerer este, se vede, din mai multe espectorări a le sale pregătite pentru urmărirea aceasta, căci dice că abia o așteaptă.

Unele diare scriu că conferința dela Londra și-a terminat lucrările. Au să se mai subscrie protocoalele și apoi să se publice. Mai multe diare sînt de acord că cu foloase practice din conferința aceasta nu s'a ales nimenea decât Englitera (cu Egiptul) și Rusia (cu brațul Chilei). Austro-Ungaria, dice „N. fr. Pr.“, cu proiectul Barrere a ramas înnotînd în aer. Și „P. Ll.“ recunoaște că monarchia austro-ungară nu se bucură de partea leului; se mîngăie însă că cel puțin are un drept, care poate fi pentru toate timpurile un izvor neprețuit și nedisputabil de alte drepturi.

„Curierul financiar“ de ieri scrie, că i se comunică din cercurile bine informate, că regele Carol va întreprinde o călătorie pe la curțile din Viena și Berlin; că va fi însoțit de doi adjutanți și de Sturza min. de esterne, de Chițu min. de interne și unii pretind, că pe lângă aceștia de I. Brătianu însuși. — Diua plecării s'a ficsat Vineri sau Sâmbătă.

În Paris s'au început arestările: Luisa Michel o agitatoare din partida radicală a fugit în Belgiu. Duminecă Napoleon și Rouher au primit deputațiunile presei conservative din provincie. Franția este pe cale a se bucura în scurt timp de o izolare teribilă.

Petru Carageorgevici a încredințat pe princesa Zorca, fiia principelui din Muntenegru, și a plecat la Paris.

În Serbia se așteaptă o crisă ministerială. Bisericească există deja. Eppi nu se mai află, cari să funcționeze sub auspiciile guvernului actual. Fadiief ar fi *incognito* în Belgrad.

Proiectul pentru scoalele medii în parlamentul Ungariei.

(Urmare.)

În urmă mai am a reflecta la reprezentațiunile, ce au intrat în contra proiectului de față. Fiind acestea de cuprins diferit mă mărginesc a atrage atențiunea onoratei case numai asupra uneia din ele, asupra celeia, care se deosebește prin tonul ei și e pe jumătate reprezentațiune, pe jumătate însă memoriu de polemie înaintat casei deputaților, guvernului și chiar majestății Sale și care a circulat ca acasă, deși nu în toată lumea — sigur însă în întreaga lume germană. Nu vorbesc de tonul, în care e scrisă și se critică fără de motive procedura comisiunii de instrucțiune. Se plînge, că părerea superintendenturei evanghelice transilvănene a fost ascultată, cu toate că comisiunea o a conchemat dimpreună cu celelalte ierarhii și pe dînsa. Însumi am invitat, pe când aveam să mă consult în privința dreptului de suprainspecțiune cu forurile competente confesionale, pe superintendentele Teutsch. Acesta însă se pare a lua în nume de rău, că legislațiua nu pactează cu superintendentura săsească evanghelică ca un stat în stat; el ne însinue, că am fi făcut concesiuni catolicilor, despre ceea ce nu se află nici urmă în proiect.

Reprezentațiunea aceasta caracterizează negațiunea puterii de stat. După vederile reprezentațiunii biserica transilvăniană lutherică e o corporațiune, de care nu e ertat statului a se atinge. Ea identifică afacerea scolară cu biserica și pretinde prin urmare, ca statul să n'aibă nici un drept în afacerea scoalelor medii din Transilvania. Reprezențațiunea caracterizează mai departe spaima față cu statul maghiar și cu maghiarismul. Observarea aceasta a mea nu se referă nici la dd. deputați sasi, cari șed în casa aceasta și nici la întreaga populațiune săsească, ci numai la aceia, cari au înscenat demonstrațiunea din Germania contra noastră. Și care le-a fost motivul? Nu le place să

să învețe limba maghiară; ignorează, că la noi și limba germană e obiect de învățămînt obligat, fiind că învățarea ei o ținem de necesară, de oare ce e limbă cultă și stăm în legătură cu țerile germane din cealaltă parte a monarchiei, în care limba de stat e cea germană. Dacă fiii noștri învață limba germană, nu e de lipsă oare — chiar cu respect la interesele lor — să învețe și fiii lor limba maghiară? Comisiunea de instrucțiune a avut în vedere numai acest punct de mîncare, atunci, când a propus, ca în cele două clase superioare să se propună literatura maghiară în limba maghiară. Fără o atare măsură rămîne, precum se scie, instrucțiunea limbii maghiare o binecuvîntare scrisă. Gravamenul principal se referă la limba, în care are a se depune esamenul de calificățiune. Acest gravamen e nemotivat, de oare ce ministrul va fi în poziție a-i dispensa în decurs de 10 ani de condițiunea aceasta, și dacă acești 10 ani n'ar fi de ajuns — ceea ce însă nu-mi vine a crede — spre a crește în gimnasiile lor o generație nouă, care se scie limba maghiară, legislațiua nu va fi sigur neaplicată de a prelungi acest period.

În ce constă așa dară temerea lor? Proiectul susține scoalele cu limba de propunere germană, susține autonomia bisericească și nu face altceva, decât precisează dispozițiunile legale din anul 1791. Temerea bisericeii săsesci constă înțaiu, în aceea, că se nimicesce sistemul, pe basa căruia gimnasiile cu duhovnicia (*cura animarum*) stau în strinsă legătură, profesorul devine nesmintit duhovnic; a doua, în aceea, că nu-și vor mai pute crește pe preoți și profesori esclusiv în străinătate la universitățile germane. Proiectul n'a intenționat provocarea astorfel de temeri, de oare ce nu ne amestecăm în afacerile bisericesci și eu nu voiu împedea pe nimeni a studia la o universitate germană; conced însă că rezultatul proiectului va cam fi acela, ceea ce însă nu e vre-o nenorocire. Până când nu au existat scoale reale, ear gimnasiile aveau numai 6 cursuri, în cari se punea pond în deosebi pe limba latină și în cari învățămîntul special era înlocuit cu învățămîntul de clase, putea deveni tot teologul un atare profesor gimnasial, și putea să absolveze în decurs de trei ani cursul teologic și în legătură cu acesta cursul profesoral.

Întreb acuma, pot deveni ađi din matematicii fizici și din profesorii astorfel de discipline preoți buni? Și dacă da, oare cu puțință e, ca teologul în decurs de 3 ani să se pregătească totodată și de profesor pentru științele naturale? Mai departe, unde se mai întemplă, ca o confesiune să-și crească pe toți preoții și profesorii în străinătate?

Oare ce s'ar dice în Germania dacă, fie-care preot german catolic ar fi crescut în Roma și oare e stricacios, dacă profesorii săsesci, cari sînt totdeodată și teologi, vor frecuenta un an universitatea maghiară. După ce am dis însă, că memorandumul săsesc a făcut rotunda nu în toată lumea, dar în Germania, mă ved necesitat a mai observa unele în privința acestui object. Sasii, pe cari ca element cultural îi stimez mult, caută în presimțul ruinei lor remedii contra morții, nu însă pe căi drepte și în mod drept. (Aprobare generală viuă și aplause.) Mi-ar păre rău, dacă i-ar înghiți pe sasii lumea română (ha a román világ öket (a szaszokat) elnyelné), repet însă, că caută sanarea rului lor pe cale rea, ducînd în rătăcire pe germani, pe a căror amicitie și alianță pun mare preț. (Așa e! în dreapta.)

În Germania se crede — cu toată procopsala de acolo — că universitatea săsească ar fi o școală înaltă, cam ca universitatea din Lipsia și Heidelberg (Ilaritate viuă), acolo se crede, că cultura săsească stă pe nivelul culturii moderne, ceea ce însă nu e adevărat, (Așa e! Aplause vii). Se crede că maghiarii ar fi nimicît acest institut scientific. Sasii respîndesc drept aceea noțiuni rătăcite despre poziția lor. (Așa e! din ambele părți ale casei.) În Germania nu se scie, că în fostul fund regiu sînt în majoritate românii și că cultura sasilor stă în multe privințe îndărătul culturii moderne. Dacă s'ar scie aceasta, în loc de a nutri ură contra maghiarilor li s'ar da sasilor sfatul a căuta să-și recăstige în direcțiune economică, în special prin industria de fabrici superioritatea, pentru a pute domina pe români prin bunăstare; li s'ar da sfatul să caute prin măsurile salubrității publice a lucra într'acolo, ca să se înmulțască elementul săsesc în fundul regiu, a ține strîns la cultura germană pentru de a pute ocupa cât mai multe posturi înalte în statul maghiar și în societatea maghiară, căci numai în modul acesta își vor pute asigura viitoriul.

Ales. Csanády: Apoi la afacerile comune să nu țină! (Ilaritate).

Ministrul Trefort: Îmi rezerv a mai lua cuvîntul, dacă cere trebuința, în desbaterea generală, la toată întemplarea însă la desbaterea specială și rog onorata casă a primi proiectul prezentat în tecstarea

comisiunii de instrucțiune de basă pentru desbaterea specială. (Aplauze în dreapta).

La cas, când onorata casă, ceea ce însă nu-mi place a crede, n'ar primi acest proiect de lege m'ași vedea necesitat a mă ruga: (să aușim! să aușim!) onorata casă să decidă, ca afacerea aceasta să nu se mai pună la ordinea zilei cel puțin în decurs de 5 ani și să nu ne mai jucăm cu ea ca până acum.

Dar fiind că nici un atare conclud n'ar avè succesul dorit, de oare ce conclusele unui parlament nu sînt obligatoare pentru parlamentele următoare, ear parlamentul următor ar putè lua un conclud opus ași ruga onorata casă, să modifice § 5. art. de lege XXVI: 1790/91, căci până va fi acesta în vigoare fie-care guvern și legislativă are îndatorirea a norma pe cale legală coordinațiunea afacerii literare (res literaria) și a regula dreptul de suprainspecțiune.

Iosz. Madarász: reflectează la observarea ministrului, că el (Madarász) ar fi făcut în anul 1880 propunerea, ca să se ia proiectul dela ordinea zilei. A propus, ce e drept, luarea proiectului dela ordinea zilei, dar propunerea o a primit majoritatea. El n'a făcut propunerea din considerațiuni profesionale sau electorale, căci nu s'a pus nici când pe punctul confesional fiind, pârtnitor al libertății învățământului. S'ar bucura de altcum, dacă ministrul ar putè-o țice aceasta și despre sine.

Ministrul de instrucțiune **Trefort** răspunde: că n'a avut intențiunea de a vătămă pe Madarász, a țis simplu, că Madarász a făcut propunerea, ear aceia, cari l'au urmat, au fost conduși parte de considerațiuni profesionale, parte de perspectiva alegerilor, cari se apropiu, așa încât elementele eterogene și au dat voturile în una și aceeași direcțiune. (Aprobare în dreapta.)

Madarász Iózsef: cu privire la vorbirea lui Trefort reflectează, că dñsul a propus luarea proiectului dela ordinea zilei și dieta a decis. Cu privire la celelalte observă că pre el nici de aci încolo nu-l vor conduce alte privințe, ci numai libertatea învățământului.

După o scurtă reflecșiune din partea ministrului Trefort ia cuvântul insinuatorul votului separat.

Herman Otto! Înainte de toate trebuie să-mi exprim părerea de rău că amicul meu și condeputatul Hegedüs László, care a luptat împreună cu mine la acest proiect de lege, nu poate să se prezenteze aici, căci dacă este cineva chemat să apere la locul prim votul separat și să-i câștige valoare, de bună samă el este, el cu vastele-i esperențe și cu stimatele sale păreri. Remânând asupra mea această sarcină, mă voi silii On. casă să-mi dezvolt în general punctul de mănecare. (Să aușim!)

Eu — după cum a declarat Onoratul deputat Madarász Iózsef — în afacerile de culte și instrucțiune ocup o poziție interconfesională, în opoziție cu domnul ministru, care nu ne a documentat poziția sa interconfesională. Voiu avè ocaziune să reflectez mai pe larg la aceasta.

Ce privește direcțiunea și problema învățământului, fiind ea una dintre cele mai importante probleme și interese naționale, și eu, și toți aceia, în numele cărora vorbesc, ocupăm poziția statului maghiar și a națiunii maghiare.

Ce se atinge de cestiunea confesională, care agitează astăzi spiritele și în ce privește drepturile legate cu confesiunea, nu mi-a rămas alta de făcut decât să mă țin strins de calea legii, să recunosc și dacă se cere să apăr legile, cari sustau și au valoare. (Aprobare din stînga extremă.)

Domnul ministru a indigitat la urmările, cari ar succede, în cazul că proiectul nu s'ar primi. În acest cas — țice Dsa, — ar trebui să atace unele legi organice. Aceasta însă pre bărbatul legalității și al constituționalismului nu-l va clătina dela împlinirea datorințelor sale, căci și asupra aceleia am desbatut. În zadar sînt amenințările la acest punct, și față cu noi de două ori în zadar. (Aprobări sgomotoase din stînga extremă.)

Nu primesc proiectul ministrului mai întăiu, de oare ce el în partea didactică este nematur, a doua, de oare ce este centralistic (Adevăr! Așa este! din stînga extremă) a treia, de oare ce este reacționar pe față, și a patra, de oare ce lovesce în legile organice din vigoare. (Adevăr! așa este! din stînga extremă!)

Domnul raportor a atacat cu mare prepotență ideea, aruncată de noi în votul separat, ideea scoalei unitare. Și — a încheiat cuvântarea cu cuvintele: lucrul acesta este decis și prin urmare noi am cădut sîntem dați la o parte. Domnul ministru a țis, că aceasta e lucru zadarnic, imposibilitate absolută, și că spiritul timpului de astăzi, referințele sociale nu permit așa ceva. Din partea domnului raportor a fost aceasta îngâmfare și apoi domnul ministru a spus o mare frasă, căci eu am așteptat dela conducătorii afacerilor instrucțiunii din Ungaria, ca înainte de a exprima așa ceva, să documenteze.

Trefort Ágoston: Ministru de culte și instrucțiune: O voiu și face.

Herman Otto: Mă întorc mai întăiu către domnul raportor, și mi va permite să sulevez o idee aruncată de Dsa: arma o voiu lua din argumentarea Dsale carea după mine n'are nici o basă. Despre celelalte părți ale votului separat a vorbit domnul raportor cu dispreț, voiu trece preste acestea și voi lua partea instrucției. Domnul raportor prezentează lucrul astfel, ca și când noi diferința între cele două scoale o am afla numai în limbile clasice. Lucrul însă este așa, că dacă delăturăm noianul de frase și multe nonsensuri, diferința între cele două scoale e numai în limba clasică. Căci să mă erțați, critica zace și decide astfel: gimnasiul, despre care, afirmați că pune pondul pe cele humanitare și nu dă atăta însemnătate matematicii și științelor naturale, încă cualifică pentru universitate, cu toate că studiile privitoare la universitate, sînt încâtva neglese, precând în scoalele reale, cad oarele clasice și se dă preponderanță matematicii și științelor naturale. Intențiunea este că elevul, dacă vrea să meargă la universitate, nu depune esamen supletoriu din studiile humanitare, ci numai din limba latină și greacă. Se permite, ca din gimnasiu, deși nu se prepară din studiile necesare, să treacă în universitate. Mă va erța domnul raportor, să i spun că eu în privința limbilor sînt de părerea lui Max Müller. Max Müller cu privire la limbi, este autoritate universală. Domnul raportor are o mare scădere, care totodată pentru Dsa este mare avantaj, aceasta este: că locul ce-l ocupă Dsa-nuși l'a câștigat în redacția ziarului „Hon.” (O voce din dreapta: Puternic argument.) Am spus că frazele n'au loc în parlament, când se desbat un proiect dintre cele mai importante și dacă domnul ministru crede că trebuie să recurgă la cumulare, precum pretinde starea socială actuală, trebuie să se desvoalte sistemul acesta și să stabilească poziția scoalei medii în sistemul Dsale. Eu mi am sistemul meu, domnule ministru și cu permisia On. case mi-l voiu desvolta pe scurt. (Să aușim!) De oare ce domnul raportor a început cu grădinile pentru copii, eu merg mai departe și iau statul poporului (Să aușim!) din care es cei obligați a frecuenta scoala. Copii datori a frecuenta scoala intră în scoala elementară; scoala elementară este punctul de mănecare, din care trebuie să se deschidă calea spre ori ce țintă în viață. Din scoala elementară trebuie să meargă elevii până sus la universitate. Aceasta este calea cea dreaptă. Pe această cale dreaptă conform cerințelor sociale și capacității individuale ne urcăm din scoala elementară inferioară în scoala elementară superioară, în gimnasiu și la universitate. Și acum spre a se putè aplica capacitățile, sau cei ce din lipsa ei nu mai pot continua, unui cutare ram, este neapărat de lipsă, ca la anumite puncte să se facă încheere, încoronare, și din această încoronare să se ramifice toate dela scoala elementară până la universitate. (Va urma.)

Înc'odată alegerea de protopresbiter în Oravița.

(Încheere).

Cu acestea ași fi terminat, dacă dl X. nu avea amabilitatea, pentru micșorarea efectului criticii mele, a se ocupa și cu persoana mea pentru alte lucruri, cari nu stau nici într'o legătură cu cestiunea de pe tapet.

Se vede că pe la dlor nu se cumpănesce că „ce se țice?” ci numai că „cine țice?”

Mi se pare că dl X. a greșit adresa, când afirmă că „scie demult că consistoriul și episcopul din Caransebeș este un ghimpe în ochii” mei, și că aceasta am dovedit-o în Sibiu „mai învederat atunci când a sosit scirea, că alegerea episcopului din Caransebeș de Metropolit nu a fost aprobată.”

Dacă însă dl X. dă cu socoteala că cu cine vorbesce, și cele ce le afirmă mă privesc pe mine, atunci îl asigur că este în mare rătăcire, căci de parte de diecesa Caransebeșului, n'am nici o afacere pe la consistoriul și episcopul de acolo, nu cunosc membrii aceluși consistoriu, și n'am nici o cauză, pentru care chiar consistoriul ca atare și episcopul ca atare să fie „ghimpe în ochii mei”, ear atât de pățimaș nu sînt și cred că nime nu mă cunoaște de atare, care fără nici o cauză să judec pe cineva.

Cele ce mi-am luat voie a le afirma în cestiunea prezentă se referesc numai la cazul concret, așa precum mi a venit el la cunoștință pe calea publicității, și va judeca fie-care cetitoriu în conștiința sa, dacă critica mea este dreaptă sau ba? ear de această judecată, eu așa sînt convins, că n'am a purta nici o frică.

Nu pot să ce cugetă dl X. că am dovedit eu față de dl. Episcop al Caransebeșului atunci, când alegerea lui de Metropolit n'a fost aprobată. Atăta însă afirm în conștiință, că înainte de alegere n'am fost pentru dñsul pur și simplu, pentru că vedeam

că aceia corteșesc mai tare pentru alegerea sa de Metropolit, cari nainte de aceea în publicitate și cu graiu viu, n'afiau termini destul de aspri ba-chiar murdari pentru de al țeri în noroiu ca pe episcop.

Astă atitudine nemorală, după modesta mea părere, stêrnise în mine presupunerea că: sau sînt adevărate cele ce noii amici ai Preasânției sale, ani îndelungați scriseseră și vorbiseră despre dñsul, sau ba.

Dacă sînt adevărate, atunci intențiunea lor este de a scăpa de dñsul ca de episcop cu ori ce preț chiar și pe conta întregii biserici, o intențiune în fond nemorală.

Dacă nu sînt adevărate, atunci acei domni nu merită, ca omul să dea creșmânt cuvintelor lor nici acuma.

Pentru aceasta m'am dat la o parte și m'am făcut neutral, fără însă de a fi exprimat un cuvânt măcar care ar detrage vașei și onoarei venerabilului candidat: ear după alegere, m'am plecat cu toată devoțiunea votului congresului și ca prin refuzarea aprobării să nu ni se creeze cas de precedință în detrimentul autonomiei noastre bisericesti, m'am dus la Pesta și în calitatea mea de deputat, în decurs de mai multe țile m'am nisuit a capacita în favoarea alesului Metropolit, pe Ministrul Trefort și Szende, căci cest din urmă a informat pe consiliul ministerial în defavoarea Eppului Popazu, și numai eu sciu câte ghiolduri am avut să înghit dela ministrul Szende, care ca bănașan, ca fost advocat din Lugoș sciea se povestească până în detaiuri, mai minunate lucruri decât povesteau deputații bănașani la congresul din 1868.

Dacă se indoesce dl X. sau ori-cine despre acestea, ministrul Trefort trăiesce încă și astăzi, are bună memorie, sondeze-l și sînt convins că va adeveri afirmațiunea mea.

Asta este atitudinea mea nainte și după alegerea Preasânției sale de metropolit. Dacă dl X are alte informațiuni, acelea sînt minciuni, ear eu cutez a afirma că și atunci și astăzi am fost și sînt mai sincer știmatoriu al veteranului Episcop din Caransebeș, decât mulți din aceia, cari l'omoză cu omenia.

Nu trag la îndoială bunele intențiuni și zelul Preasânției sale pentru înflorirea bisericii, și scoalei, ba sciu și aceea că acei-a, cari fără crățare îl atacau și îl atacă pentru unele fapte, cari i-se atribuie, și cari dacă ar fi adevărate n'ar fi chiar în spiritul sântelor canoane și apte de a înălța nimbul arhierului în ochii turmei sale cuvântătoare — între patru ochi recunoseau și recunosc, că episcopul este omul lui Dđeu, un suflet bun și român zelos, este însă bêtărăn și dominat cu totul de acei-a, cari sînt în giurul lui, ear aceia sînt puțin scrupuloși pentru nimbul și reputațiunea făcătorului lor de bine....

Celea ce le-am țis cu privire la apelabilitatea cauzelor administrative bisericesti, se referesc la cazul concret, și la atitudinea unor membrii ai consistoriului din Caransebeș ca deputați la congresul ultim, față cu propunerea ce se făcuse în congres pentru normarea casurilor apelabile și neapelabile, în care cestiune Dlor pledau pentru omnipotența consistoriilor eparchiale, dela cari, în asemenea casuri să nu se dea loc nici măcar gravaminelor de nulitate la consistoriul metropolitan.

Ei bine! nu este aceasta pretensiune de infalibilitate pentru consistoriile eparchiale?

Nici eu nu sînt pentru apelabilitatea tuturor deciziunilor administrative, doresc însă lumină în cestiune, și voiu ca fie-care să scie ce se poate și ce nu se poate apela?

Susțin și voiu susține, că toate casurile prin cari se violează statutul organic, să fie atacabile prin gravamen de nulitate, și dacă se dovedesce că s'a violat legea, să se nimicească deciziunea atacată, și să se restituiească autoritatea legii.

Recunosc și eu că „salus reipublicae suprema lex”, dar alegerea de protopop nu o pot considera de atare, căci a se provede afacerile protopresbiterali prin administrator două-trei luni mai mult sau mai puțin, nu alterează întru nimic salutea bisericii.

Tocma pentru aceasta usul este, că și alegerile de protopresbiter sînt apelabile. Dovadă alegerea de protopresbiter în tractul Pesteșului, din diecesa Aradului, care apelată, s'a nimicit prin consistoriul Metropolitan.

Cu acestea cred că sînt dispensat de a mai dovedi „aplecarea către abus de pozițiunea oficioasă” cu a cărei probe spera dl X. că voiu „rămânea datoriu pentru totdeauna,” căci de probe pentru critica mea voiu să consider de astă dată numai cazul concret din cestiune.

Dacă însă Dlui crede, că ar zăcea în interesul bisericii descoperirea și a altor casuri, ceea ce eu nu cred că ar fi de dorit, atunci mi-aș lua voie să-i cer spre a mă putea el provoca la aceasta, plenipotența consistoriului și a episcopului, în care cas apoi mă angajez a i face plăcerea.

Frasele din „Reflecțiuni” „noi vom călca fără preget cu bărbăție calea bătăută de seculi de moși strămoșii noștri. Noi vom urma praca milenarie a bisericeii” et. etc. mirosă mult a superbul principiu absolutistic al lui Ludovic XIV: „L'Etat c'est Moi” sau pe românește: „Ce Statut? Eu sum Statutul”!

Reflectez însă pe superbul X. că asta nu va merge.

Episcopatul sârbesc ce e drept nesusce la reacționarea acestui principiu reacționariu în biserica sârbească, și se poate că cei dela putere vor întâmpina cu plăcere tendința lor de trădare.

La noi însă, laudă domnului, nu se află elemente nici sus nici jos, cari să aibă curajul a scruma sub bazele constituției noastre bisericești, și dacă totuși s'ar încumeta cineva să năvălească asupra porților acestei fortărețe, am firma convicțiune că s'ar întoarce cu capul spart dela acea campanie.

„Calea batută de seculi” și „praca milenarie” este substituită prin calea și procedura prescrisă prin Statutul organic și prin otăririle congreselor noastre naționale, ear acestea trebuie să fie respectate și aplicate și în „de Dumneșu scutita eparchie a Caransebeșului” întocma pe cum se respectază și se aplică și în celelalte eparchii, — ear fiii cei credincioși ai bisericeii noastre vor îngriji de aceea, ca legea să se respecte cu sântenie în întreaga Metropolie, ori ar veni aceasta la socoteala dlui X. și celor de o pănură cu densus, ori ba.

Asta este convicțiunea mea.

Varietăți.

* (Convocare) P. T. domni membri ai comitetului central al Reuniunii învățătorilor dela scoalele gr. or. române din districtul Dej anume: Părintele Samuil Cupșa, Constantin Bodea și Ioan Șovrea ca președinții despărțimentelor tractuali. — Învățătorii: Eliseu Pinteș inv. în Rachiș, Teodor Pop, inv. C. Giurgești, Vasile Petrulea inv. Fizes-Simpețru, Nistor Rus inv. în Stina, Teodor Păușan inv. în Miluan, Georgiu Trifan inv. în Chiești, Gerasin Borbos inv. în Ciocotii, Elie Gog inv. în Jacu, — sânt rugați a se infăoșa pe 15 Martie s. v. a. c. la ședința ordinară în edificiul casei parohiale gr. or. din Dej local, central al districtului.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Compunerea registrului membrilor reuniunii.
2. Cestiunea despărțimentelor din care se compune districtul.
3. Cestiunea încasării tacselor dela membrii.
4. Satorirea materialului și a temelor, ce sânt a se pertracta în despărțiminte; și alte obiecte ce vor mai obveni.

Mogogea 27/2 1883.

La însărcinarea președintelui

Teodor Șovrea,
vice pres.

* (Învitare) Despărțimentul IX (Brad), al Asociației transilvane pentru literatura română, și cultura poporului român, își va ținea Mercuri în 9/21 Martie a. c. (în ziua de 40 ss. Mucenici) la 10 oare a. m. în Opidul Hălmagiu (comitatul Aradului), la care sânt invitați a participa, toți d-nii membrii din tractele protopresbiterali Zarand și Hălmagiu, precum și toți Prea stimații d-ni, cari voiesc a se însinua de atari, și le zace la inimă prosperarea și înflorirea Asociației transilvane.

Baia de Criș în 25 Februarie 1883.

Teodor Pop,
dir. desp.

Petru Rimbaș,
act. desp.

* (Earăși o păcălitură). Nu de mult ceterăm în monitoriul oficial „Budapesti Közlöny.” că Ioan George din Săcădate, locuitoriu în Scoreiu și-a schimbat numele cu licenție ministerială în „Georgeșai”. Acum însă același monitor oficial ne aduce rectificarea, că numitul nu și-a schimbat numele în „Georgeșai”, care ar fi un nume bine maghiarisat, ci în „Georgescu”, nume neaoș românesc. Parcă vedem furia diarelor maghiare, cari după fatalitatea aceasta nu mai pot înregistra dintre români nici măcar un unic renegat. Noi le și dăm tot dreptul de a terremtett-uli, când veld scăpată prima victimă românească, pre carea o credeau că este deja în burduful maghiarismului.

* (Tragerea loteriei de esposițiune din Triest.)

(Urmare.)

Dina a patra de tragere. Câștiguri în valoare de 50 fl.: 1421826 45300 722306 1469754 752875 893158 225575 137830 20663 1948717 405586 84144 52715 47997 884036 1741112 1375065 802831 118666 885079 1453012 1904277 251913 325085 1907552 749462 1948988 960248 1301676 1941164 1339142 1412825 283876 799273 1014667

988720 615045 1130927 1619610 1780995 1929353 1193537 1445158 1982112 1633099 1848374 925987 654687 1677004 445330 966389 1832795 866894 975918 1212505 1213936 21166 533979 139679 1896384 792307 1786309 120276 1010969 425331 1755010 1585771 92085 823014 1176768 735105 936223 742598 1440533 945545 1599825 995027 477351 1543225 455219 176329 375491 108415 423383 1864855 1154669 498939 40086 10995 1378161 423629 13325 247139 252594 1560619 850214 380424 692686 151535 23521 64911 1101443 1038063 536810 808868 1699011 1617813 1906460 113865 261831 1771334 1723117 1666685 437167 238490 620068 1397147 492921 1494103 1998888 1987129 1714013 1161924 97369 159166 375219 64820 1342990 1365740 1277161 1049563 19054 1048321 959583 529165 1231564 1472664 1844741. — Câștiguri în valoare de 25 fl. 505074 1508684 1213650 681052 1203914 918563 1827820 200677 1483539 27318 555631 472382 842713 64398 1863931 1416897 581278 990960 1279407 377684 737702 1650038 960542 378047 522591 1247085 439614 951062 854670 458155 1522281 669131 1790620 1454387 1869230 70025 1750805 978382 589093 1439311 1763159 466753 497415 696648 1140200 1939264 338396 176108 151851 1156447 775146 614931 1064298 273602 1433379 762823 263016 278923 170065 12345 1595654 1719790 12038 124135 568960 1073705 841888 579624 1879965 1409750 250293 335587 1095344 1053894 929755 709069 849423 203121 1299037 1503187 934216 868307 113377 1980605 1582507 1363361 672836 143280 1337884 995018 53099 1013038 1457095 1696164 428073 1630794 1051400 1189083 988981 462159 680803 274004.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri 14 Martie n. 1883.

Brünn: 56 3 9 13 87

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Martie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.20	120.20
Renta de aur ung. de 4%	88.50	88.50
R nta ung. de hârtie	86.79	86.70
Împrumutul drumurilor de fer ung.	135.75	135.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	91.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	110.—	110.—
Obligațiuniung. de rescumpărarea decimei de vin	95.40	95.40
Sorși ungurești cu premii	98.60	98.75
Sorși de regularea Tisei	109.80	109.80
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.20	78.20
Datorie de stat anstr. în argint	78.45	78.45
Renta de aur austriacă	97.75	97.75
Acțiuni de bancă austro-ung.	830.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	311.50	310.50
Acțiuni de credit austr.	309.—	309.70
London (pe polița de trei luni)	119.85	119.75
Strisuri fonciari ale institutului „Albina”		100.30
Galbin.	5.65	5.62
Napoleon.	9.49 1/2	9.49
100 marce nemțesci	58.55	58.55

Nr. 6. desp. IV.

[371] 1—3

CONCURS.

Pe basa concludului adus de cătră adunarea generală a despărțimentului IV. (Sebeș) ținută în comuna Romos la 8 Octombrie 1882, și în conformitate cu aprobarea acestuia prin comitetul central din Sibiu ad Nr. 449 1882. Comitetul amintitului despărțiment escrie concurs pentru 3 ajutoare pe seama la trei elevi din acest despărțiment aplicați la vre-o meserie, și anume un ajutor de 20 fl. pentru un elev, care până la expirarea termenului concursual mai jos indicat se va dechiara de (liber) calfă și 2 ajutoare a 10 fl. pentru alți doi elevi.

Cei ce doresc a se împărtași din aceste ajutoare, au a substerne cereșor lor la subsemnata direcțiune a despărțimentului IV în Sebeș, cel mult până în 9 Aprilie 1883 nou.

Cererile au să fie instruite:

1. Cu atestat de botez, din care să se vadă că concurențele e român.
2. Cu atestat scolastic dela scoala industrială, normală ori populară.
3. Cu atestat oficios de paupertate.
4. Cu atestat dela măestru, din care să se vadă, că concurențele la ce ram și la cine este aplecat, precum și că ce fel de purtare are.

Din ședința comitetului despărțimentului IV (Sebeș) ținută la 8 Martie 1883 n.

Ioan Piso m. p., Danil David m. p.,
director. act.

[370]

2—3

CONCURS.

Devenind postul de învățătoriu vacant la scoala populară română din

comuna Moceris, comitatul Caraș-Severin, în care se propune limba română și maghiară, se deschide concurs; de postul numit sânt legate următoarele beneficii:

1. Salariu de 300 fl.;
  2. 12 metri lemne;
  3. Locuință cu grădină, și grajd pentru vite.
- Concurenții sânt îndatorați a arăta:

1. Atestatul de botez că sânt de religiunea gr. or.
2. Atestat de moralitate.
3. Scolile finite.
4. Decretele dobândite.
5. Posed limba maghiară.

Rugările sânt de a se adresa la Înaltul ministeriu și a se trimite la comitetul admnistrativ a comitatului Caraș-Severin până în 15 Aprilie a. c.

Se observează cum că învățătoriu denumit este îndatorat a cânta în biserica gr. or. din loc, a împlini datoria de cantor și afară de biserica cu pruncii la înmormântări funebreale, și că rugările cari nu sânt astfel construite nu se vor lua în considerațiune

Moceris 4 Martie 1883.

Pavel Francu m. p.,
jude com.

Nr. 141.

[372] 1—3

EDICT.

Alesie Stoica din Herman, legiuitul bărbat al Mariei Vetriche tot de-acolo, protopresbiteratul Brașovului II, care de 6 ani pribegesce în lume, fără de a se ști ubicațiunea lui, este prin aceasta citat, ca în termen de șese luni dela publicarea acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și

decide — procesul intentat asupra-i de soția sa.

Brașov, 11 Februarie 1883.

Scaunul protopresbiterat gr. or. al tractului Brașovului al II ca for matrimonial de prima instanță.

Nr. 84.

[373] 1—3

EDICT.

Dionisie Forsea din Paloș legiuitul bărbat al Mariei Ditecul din Fișer, protopresbiteratul Cohalmului, în urma unei convieșturi pe un an și jumătate în Fișer, părăsind de opt ani și jumătate pe legiuita lui soție, fără de a se ști unde se află, și de mai trăiesce, — este citat, ca în termen de trei luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul asupra-i intentat se va decide și în absența lui.

Cohalm, 12 Februarie 1883.

Scaunul ppresbiterat gr. or. al tractului Cohalmului ca for matrimonial de I a instanță.

Nr. 97.

[369] 3—3

EDICT.

Ana Georgie Rusulețiu din Codlea legiuita soție a lui Bucur Marcu tot din Codlea, protopresbiteratul Branului, care de 4 1/2 ani de zile pribegesce în lume fără de a se ști unde se află și de mai trăiesce este prin aceasta cu scirea și înconvinișarea Prea-venerabilului Consistoriu archidieceșan dto. 17 Februarie a. c. Nr. 594 B. citată, ca în termen de trei luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul intentat asupra-i de barbatul ei.

Brașov, 22 Februarie 1883.

Scaunul protopresbiterat ortod. orient. al tractului Branului, ca for matrimonial de prima instanță.

N. U. 1379 1882.

[375] 1—3

Publicare de licitațiune!

În urma concludului adunării generale a șeptelor județe din 18 Decemvre 1882 N. U. 1379 în 17 Aprilie 1883 dimineața la 10 oare va avè loc în cancelaria universității (Piața mare Nr. 15) vânzarea licitativă a edificiului curial apartinătoriu dominiului șeptelor județe dimpreună cu fundul curții și grădinei din Talmaciu și adevă:

Nr. top. 54 casă de peatră cu 10 încăperi de locuință dimpreună cu magazin de bucate etc. și curte de 723 stâng. □
Nr. top. 55 grădină . . . 1054 ”
” ” 56 ” . . . 183 ”

Prețul de esclamarie este satorit 10,000 fl. fie-care licitant are a depune vadiu de 10% dela prețul de esclamarie.

Oferte în scris, timbrate în regula prescrisă și provădute cu vadiul de mai sus, se primesc în cancelaria universității până la începutul licitațiunei verbale.

Condițiunile celelalte ale licitațiunei se pot vedè în cancelaria Universității în oarele oficiale obicinuite.

Sibiin în 27 Februarie 1883.

Dela oficiul central al universității sășesci.

Wächter m. p.,
comite.

Avis important.

Am onoare de a aduce la cunoștința on-public, că la 1 Aprilie a. e. voui deschide în acest oraș, strada Cismădiei Nr. 16. un magazin de Lingerie, Tapiserie, și Marchitenie sub firma

Gustav Jekim.

Fondul suficient precum și cunoștința, câștigată în decurs de mai mulți ani în caselemari, renumite, atât din Transilvania cât și din Viena, mă pun în pozițiunea, a putè satisfacè pe deplin încrederei on. public, cu care va binevoi a mă onora.

Cu deosebită stimă:

[374] 1—3

Gustav Jekim.